

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ
SUPPLEMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Festivitatea de înmânare a diplomelor absolvenților Academiei de Administrare Publică, promoția 2022

Ziua de 17 iunie 2022, rămâne una memorabilă în istoria Academiei de Administrare Publică, fiind marcată de două evenimente importante: lansarea unei noi promoții de absolvenți și un examen important, pe care l-a susținut, recent, Academia de Administrare Publică - misiunea de audit extern privind implementarea sistemului de management al calității în instruire, conform Standardului internațional ISO 21001:2019, realizată de către TÜV Thüringen, companie de servicii

calității ISO 29990:2010 în domeniul dezvoltării și prestării serviciilor de învățare și dezvoltare profesională pentru serviciul public.

gen (Germania), care a apreciat înalt activitatea desfășurată în vederea perfecționării continue a calității procesului de instruire. În mesajul său, dl Peter VÖLK a subliniat, că obținerea Certificatului de calitate la Standardul ISO 21001:2019: Organizații educaționale. Sisteme de management pentru organizațiile educaționale. Cerințe și îndrumări pentru utilizare, constituie o nouă treaptă în dezvoltarea și consolidarea capacităților Academiei, dar, totodată, un rezultat scontat, ținând cont de faptul, că instituția este axată pe prestarea serviciilor educaționale de calitate care sunt necesare

și așteptate în autoritățile publice.

În luarea sa de cuvânt, dl Valeriu CUȘNIR, doctor habilitat, profesor universitar, Președintele Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională al Academiei, a subliniat, că performanțele instituției sunt rezultatul muncii atât a colectivului Academiei, cât și al studenților-masteranți, care în timp au format o echipă profesionistă, scopul căreia este de a obține excelență prin calitate.

În continuare, dl Valeriu Cușnir a înmănat diplome de master celor mai buni studenți-masteranți, menționați cu distincțiile Academiei „Absolvent eminent” și Diploma de Onoare, aceasta fiind una dintre frumoasele tradiții ale Academiei de a aprecia rezultatul muncii și contribuției, pe care o aduc masteranzii la dezvoltarea și promovarea imaginii Academiei. Asemenea diplome și distincții a înmănat și rec-

internaționale de operare în domeniul siguranței și calității cu sediul în Germania.

În cadrul ședinței festive, prilejuate de aceste evenimente remarcabile, rectorul Academiei, dl Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a menționat că compania respectivă a realizat misiuni de audit în cadrul Academiei în perioada 2018 -2020 și, ca urmare, instituția a obținut Certificatul internațional al

La ședință a fost prezent, în regim on-line, dl Peter VÖLK, Auditor-șef al Companiei TÜV Thürin-

(Continuare în pag. 2)

(Sfârșit. Încep. în pag. 1)

torul Academiei dl Oleg Balan.

Cuvinte de felicitare și îndrumări pentru viitor au adresat celor prezenți în sală dna Angela POPOVICI, doctor, conferențiar universitar, șefa Catedrei științe administrative; dl Andrei SMOCHINĂ, doctor habilitat, profesor universitar, Catedra științe juridice; dna Silvia GORIUC, doctor, conferențiar universitar, șefa Catedrei științe juri-

dice; dna Tatiana TOFAN, doctor, conferențiar universitar, șefa Catedrei economie și management public; dl Nicolae ȚĂU, doctor habilitat, profesor universitar, Catedra științe politice și relații internaționale.

Din partea absolvenților, mesaje de salut, de recunoștință și mulțumiri pentru visele împlinite de a face studii superioare academice la Academie sub îndrumarea corpului performant profesoral-didactic ce le deschide calea

spre un viitor de succes au adresat: Natalia Lesnic, master în științe administrative (programa Administrare publică); Vladlena Țoncu, master în drept (programa Anticorupție); Natalia Paduca, master în științe economice (programa Management); Cristina Stratulat, master în științe politice (programa Relații internaționale).

Făcând o sinteză a evenimentului, dl rector Oleg Balan a menționat, că cei 192 de absolvenți au com-

pletat numărul celor peste 6000 de absolvenți ai studiilor de master și cca 60 de mii de audienți ai cursurilor de dezvoltare profesională, toți împreună fiind o forță care servește statul și cetățeanul.

În finalul festivității, la fel, conform tradițiilor Academiei, absolvenții au făcut o fotografie în grup cu profesorii în fața blocului central al Academiei și au instalat Stela promoției 2022 pe Aleea Absolvenților.

Ședința Senatului Academiei de Administrare Publică

Pe 14 iunie curent, a avut loc ședința ordinară a Senatului Academiei de Administrare Publică, moderată de președintele Senatului, rectorul Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, ca subiect principal fiind organizarea procesului de studii a noului an de învățământ 2022 – 2023.

Conform ordinii de zi a ședinței, Ion DULSCHI, decan al Departamentului studii superioare de master, și Silvia GORIUC, șefa Catedrei științe juridice, au prezentat informații cu privire

la adaptarea Planurilor de învățământ la programele de master de profesionalizare cu frecvență la zi și frecvență redusă: „Administrare publică”, „Dreptul public”, „Anticorupție”, „Management” și „Relații internaționale” la Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea studiilor superioare de master – ciclul II, aprobat prin hotărârea Guvernului din 16.02.2022 și calendarul academic pentru anul de studii 2022 – 2023.

Cu unele modificări și redactări documentele au fost aprobate unanim de membrii Senatului.

În luarea sa de cuvânt, directorul Departamentului dezvoltare profesională, Aurelia ȚEPORDEI, a informat asistența, că în scopul asigurării procesului de dezvoltare profesională cu suport metodic-didactic, în conformitate cu hotă-

rările Comisiei de Asigurare a Calității serviciilor de dezvoltare profesională, se recomandă spre publicare următoarele suporturi de curs: „Egalitatea de gen pentru funcționarii publici”,

suporturilor de curs respective.

Membrii Senatului au aprobat, de asemenea, cooptarea în calitate de membri ai Senatului Academiei de Administrare

ediție revăzută și actualizată, autor – Tatiana SAVCA, magistru în administrarea publică; „Hărțuirea sexuală la locul de muncă”- autor Mihail ȘLEAHIȚCHI, doctor habilitat, conferențiar universitar; „Femeile, pacea și securitatea” – autor Serghei PALIHOVICI, doctor, conferențiar universitar. Senatul a aprobat editarea

Publică a reprezentanților studenților-masteranți: Cristina Beznițchi, programa Administrare publică, învățământ cu frecvență, și Natalia Cernat, programa Management, învățământ cu frecvență redusă, precum și alte chestiuni de pe ordinea de zi a ședinței.

Ion AXENTI

Academia de Administrare Publică salută decizia Consiliului European de a acorda Republicii Moldova și Ucrainei statutul de țări candidate la aderare

Academia de Administrare Publică salută decizia istorică luată joi, 23 iunie 2022, de liderii Uniunii Europene, de a acorda Republicii Moldova și Ucrainei statutul de țări candidate la aderare. Pentru Republica Moldova este un moment extrem de important.

Prezența la Chișinău a unui guvern proeuropean, hotărât să ofere Republicii Moldova perspective reale și sustenabile de dezvoltare și, mai ales, adeziunea cetățenilor moldoveni la valorile europene și dorința acestora de a fi, împreună cu România, în familia europeană, au fost elementele care au fundamentat decizia Consiliului European. Este un obiectiv spre care am mers mulți ani și

l-au susținut majoritatea cetățenilor, de aceea decizia Consiliului European este meritul cetățenilor noștri, care își doresc un stat de drept, unde democrația va sta în capul mesei. Eforturile în direcția aderării trebuie amplificate, iar colaborarea cu autoritățile de la Bruxelles și de la București trebuie întărită.

Academia de Administrare Publică a contribuit și contribuie la promovarea politicii Republicii Moldova în relațiile cu România și Uniunea Europeană prin formarea, timp de trei decenii, a înalților funcționari publici, diplomaților și politicienilor moldoveni. La fel, prin perfecționarea continuă a proceselor de studii superioare și dez-

voltare profesională AAP își aduce aportul la modernizarea serviciului public la standardele europene, instituția fiind absolvită pe parcursul celor trei decenii de activitate de peste 5000 de funcționari publici, alte peste 60 de mii de persoane fiind instruite la cursurile de dezvoltare profesională.

În calitate de Centru național de pregătire a funcționarilor publici, AAP își asumă în continuare această misiune și, de asemenea, contribuie, prin alianța academică Chișinău – București, lansată în iulie 2021, la dezvoltarea capacității administrative și a resurselor umane, în vederea implementării de proiecte strategice, de cercetare și

formare, cu finanțare europeană, pentru a deschide noi oportunități tinerilor din Republica Moldova.

După cum a subliniat șefa statului, Maia Sandu, pentru aderarea la UE țara noastră urmează să înfăptuiască un șir de reforme în domeniul justiției, combaterea corupției, îmbunătățirea actului de guvernare și ajustarea lui la cel european, a cadrului administrativ la nivel central și local, și aici un rol important revine Academiei de Administrare Publică de a contribui semnificativ la realizarea dezideratului național de integrare a Republicii Moldova în familia distinctă a Uniunii Europene.

Reacțiile liderilor europeni după ce Ucraina și Republica Moldova au primit statutul de țări candidate la aderarea la UE

Mai mulți lideri europeni au felicitat joi Ucraina și Republica Moldova pentru desemnarea lor oficială drept țări candidate la aderarea la Uniunea Europeană.

Șefii de stat și de guvern ai UE au acordat joi Ucrainei și R. Moldova statutul de țări candidate la aderarea după ce săptămâna trecută Comisia Europeană a făcut o recomandare în acest sens. În cazul Georgiei, Consiliul European a decis să îi recunoască perspectiva europeană, dar nu i-a acordat statutul de candidat.

Președinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, s-a declarat convinsă că cele două țări vor acționa cât mai rapid pentru a pune în practică reformele necesare.

„Nu poate exista un semn mai bun de speranță pentru cetățenii Ucrainei, R. Moldova și Georgiei în aceste vremuri tulburi”, a declarat von der Leyen în marja

summitului UE de la Bruxelles, adăugând că aceste țări mai au teme de făcut.

„Sunt profund convins că decizia pe care am luat-o astăzi ne întărește pe toți. Întărește Ucraina, Republica Moldova și Georgia în fața agresiunii ruse”, a spus ea. „Întărește Uniunea Europeană pentru că arată încă o dată lumii că UE este unită și puternică în fața amenințărilor externe”.

La rândul său, președintele francez Emmanuel Macron a estimat că statutul de candidat acordat Ucrainei și R. Moldova este un „semnal foarte puternic față de Rusia”, transmite AFP.

Emmanuel Macron, a cărui țară asigură președinția semestrială a Consiliului UE, a salutat „un gest politic” al „unei Europe puternice și unite” în timpul unei conferințe de presă la Bruxelles. „Am făcut pași uriași”, a spus președintele francez.

„Toate acestea le datorăm poporului ucrainean care luptă pentru a ne apăra valorile, suveranitatea și integritatea lor teritorială, le datorăm și R. Moldova, având în vedere situația sa politică, destabilizările prin care trece și generozitatea de care a știut să dea dovadă”, a continuat Emmanuel Macron. „Procesul care începe va fi unul exigent”, a avertizat însă șeful statului francez.

„De 27 de ori da!”, a scris pe Twitter cancelarul german Olaf Scholz, referindu-se la sprijinul unanim din partea tuturor țărilor-membre ale UE. „Iată o bună cooperare în familia europeană!” a adăugat Scholz, conform dpa.

Prim-ministrul Estoniei, Kaja Kallas, a calificat această decizie drept o nouă pagină de istorie. „Acest lucru confirmă poziția care se cuvine Ucrainei în Europa. Ei

luptă pentru libertățile și valorile pe care se întemeiază UE”, a adăugat Kallas.

La rândul său, președintele Klaus Iohannis a declarat joi seara că prin acordarea statutului de candidat pentru Ucraina și Republica Moldova s-a schimbat paradigma largirii UE, iar politica de extindere a primit un nou impuls, calificând decizia liderilor UE drept „un mare pas” și un demers istoric.

„Cred că Ucraina, Moldova și Georgia au primit un nou impuls și sunt convins că toți se vor pune pe treabă, pentru a pune în practică reformele și proiectele care sunt încă necesare pentru a face următorul pas. Îți felicit. Îmi doresc ca acest drum să fie rapid, bun, încununat de succes”, a spus președintele în declarațiile de presă susținute la încheierea reuniunii liderilor UE.

Funcționarul public – figura principală în relațiile statului cu cetățeanul

Deja de un deceniu, funcționarii publici din Republica Moldova sărbătoresc ziua profesională anual, pe 23 iunie. Apreciind importanța și rolul funcționarilor publici în dezvoltarea țării și pornind de la prevederile Rezoluției nr.57/277 din 20 decembrie 2002 a Adunării Generale a Națiunilor Unite privind desemnarea zilei de 23 iunie Ziua Națiunilor Unite pentru Serviciul Public, prin Hotărârea Guvernului nr. 200/2012, în Republica Moldova a fost instituită sărbătoarea profesională „Ziua funcționarului public”.

În pregătirea cadrelor profesionale pentru serviciul public al țării rolul predominant revine Academiei de Administrare Publică, unica instituție de profil din sistemul învățământului superior. Pe parcursul celor aproape trei decenii de la fondarea sa, Academia a absolvit-o peste 6000 de persoane, care au devenit specialiști calificați cu studii de masterat. Absolvenții Academiei sunt printre deputații în Parlamentul Republicii Moldova, membri ai Guvernului, conducători de diferite ranguri, funcționari din cadrul autorităților publice centrale și locale, manageri ai instituțiilor de stat, specialiști din diferite domenii ale societății. Din an în an se extinde numărul funcționarilor din autoritățile publice care au absolvit cursuri de formare și dezvoltare profesională și care constituie acum peste 60 de mii de persoane. Despre starea actuală în rândurile funcționarilor publici ne relatează în continuare **Luminița GANENCO, șef-adjunct al Direcției managementul funcției publice și resurse umane, Cancelaria de Stat a Guvernului.**

Ziua de 23 iunie, Ziua funcționarului public, reprezintă un prilej în plus pentru a aduce mulțumiri persoanelor care își dedică timpul și profesionalismul misiunii de a presta servicii de calitate cetățenilor prin asigurarea unei gestionări corecte a proceselor publice. Exprimăm sincere felicitări tuturor funcționarilor publici care zi de zi contribuie la realizarea interesului public și consolidează rolul statului într-un beneficiu oamenilor acestei țări.

Abilitatea de guvernare eficientă a unei administrații publice este condiționată, în mare parte, de existența unei echipe de funcționari publici profesioniști, integri și motivați. Este o sarcină a noastră comună de a asigura serviciul public cu politici echilibrate în domeniu, cadru normativ pertinent, complex și logic, proceduri de personal bine gândite,

clare, ușor de aplicat, sisteme de pregătire inițială și dezvoltare profesională, motivare financiară și nefinanciară adaptate la complexitatea transformărilor prezentului.

Conform Raportului cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public pentru anul 2021 și datelor primite de la autoritățile publice, la 01.01.2022 efectivul-limită de funcții și posturi în autoritățile publice a constituit 49.313 unități, dintre care 18.205 unități sau 36,9% erau funcții publice și 19.204 unități sau 38,9% funcții publice cu statut special. Astfel, din totalul forței de muncă a țării, funcțiile publice (inclusiv și cele cu statut special) au constituit circa 4,2 %.

În același timp, echipa de funcționari publici este completată în proporție de 84,6%, iar al funcționarilor

publici cu statut special – 86,5%. Într-o proporție semnificativă de 74% funcțiile publice sunt ocupate de către femei. Reprezentarea femeilor în funcțiile publice de conducere de nivel superior constituie 60%, în funcții publice de conducere – 70,4%, iar în funcții publice de execuție – 75,7 %. Vârsta medie a funcționarilor publici la perioada de referință a constituit 45 de ani, angajații din APL (48 de ani) fiind în medie mai în vârstă cu 5 ani decât cei din APC (43 de ani). Sub aspect de experiență, 62% din funcționari publici au experiență de muncă în funcția publică mai mare de 7 ani, iar 12% din angajați au mai puțin de 2 ani experiență ca funcționar public.

Pe parcursul anului 2021, în autoritățile publice au fost ocupate 3.462 funcții publice. Concursul rămâne modalitatea principală (55%) de ocupare a funcțiilor publice.

Serviciul public trebuie să fie captivant printr-un sistem favorabil de motivare și protecție socială. În același timp, urmează să avem grijă și de aspectul spiritual, posibilitatea de a se realiza în plan profesional, de gradul de satisfacție al funcționarului

față de activitatea sa, aprecierea colegilor, superiorilor, cetățenilor. Prestigiul înalt al serviciului public va condiționa afluxul tinerilor în aparatul de stat. În administrația publică a Republicii Moldova activează în prezent peste 45 de mii de persoane. De funcționarul public depinde gradul de încredere al cetățenilor în instituțiile statului și modul în care este perceput statul de către cetățeni.

În acest context, ne propunem dezvoltarea unui sistem al funcției publice bazat pe politici integrate și pe termen lung orientate spre atragerea, menținerea, dezvoltarea persoanelor competente și integre întru asigurarea realizării în mod profesionist, eficient, echitabil și transparent a prerogativelor administrației publice, orientate spre oferirea serviciilor publice de calitate, în corespundere cu necesitățile și așteptările cetățenilor.

În viziunea noastră, acest obiectiv urmează a fi realizat prin asigurarea unui șir de acțiuni care ar reieși din următoarele priorități:

- asigurarea unui cadru juridic în domeniul serviciului public bine definit, echilibrat cu bunele practici și ajustări la cerințele statului, clar și aplicabil, elaborarea politicilor de management a resurselor umane care abordează în mod integrat (strategic și coordonat) principalele provocări cu care se confruntă serviciul public;

- existența unui cadru instituțional suficient, structurat și dotat pentru asigurarea unui serviciu public profesionist;

- profesionalizarea serviciului public prin management coerent și unitar al resurselor umane din administrația publică.

Sunt niște obiective ambițioase, dar realizabile. Cu eforturi comune, am putea obține rezultate palpabile în termen mediu.

Proiectul de Lege privind recensământul populației și locuințelor aprobat de Guvern

Proiectul legii are drept scop crearea cadrului legal necesar pentru realizarea viitoarelor Recensăminte a Populației și Locuințelor (RPL) în Republica Moldova, dar și excluderea vidului legislativ, având în vedere că ultimul recensământ a fost realizat în anul 2014, care a fost reglementat prin lege dedicată, a cărei efect de reglementare s-a consumat în anul 2014.

Elaborarea cadrului legislativ pentru efectuarea următorului recensământ al populației și locuințelor este prevăzută la p. 1.9.1, capitolul I. Buna Guvernare din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 235/2021.

Având în vedere lipsa surselor de date, care să permită producerea indicatorilor privind populația rezidentă (precum și a celor de structură demografică, socială și economică), condițiile de locuit ale gospodăriilor populației și clădirile în care se situează locuințele acestora la nivel de cea mai mică unitate administrativ-teritorială, efectuarea recensământului este de o importanță deosebită, recensământul fiind cea mai complexă cercetare statistică care se realizează cu acoperire totală (exhaustivă), asigurând, astfel, informațiile dezagregate necesare până la nivel detaliat în profil teritorial.

Informațiile colectate la recensământ, direct de la populație și indirect din surse administrative de stat și private relevante, sunt prelucrate ulterior, în special pentru: i) calculul numărului populației rezidente a Republicii Moldova la data de referință a recensământului, dar și servesc drept bază pentru estimările anuale postcenzitare, cu dezagregare la nivel detaliat

în profil teritorial: raioane/municipii, orașe, comune; ii) calculul indicatorilor statistici de recensământ, cu dezagregare teritorială; iii) constituirea bazei de son-

daj pentru alte cercetări statistice în gospodăriile populației. Astfel, grupul-țintă al rezultatelor recensământului îl reprezintă întreaga populație a țării care va beneficia, în mod direct, în urma organizării și desfășurării recensământului populației și locuințelor, de statistici relevante, fiabile și actualizate, dezagregate pe diverse caracteristici demografice, sociale și economice și diferite niveluri teritoriale. De asemenea, în mod indirect, rezultatele finale ale recensământului, precum și cele ce se vor produce în următoarea perioadă postcenzitară, vor permite elaborarea unor politici bazate pe date statistice care reflectă realitatea demografică, economică și socială a țării.

Prezentul proiect de lege, schimbă modul de reglementare a recensămintelor, sub forma instituirii unor norme-cadru de reglementare, care sunt aplicabile tuturor recensămintelor viitoare. Acest aspect va permite eficientizarea organizării și efectuării recensămintelor, reducerea resurselor administrative și bugetare pentru elaborarea și adoptarea cadrului de reglementare, dar și edificarea memoriei operaționale în acest sens.

Scopul prezentului proiect de lege este de a reglementa organizarea și efectuarea recensămintelor care implică procesul

de planificare, colectare, prelucrare, evaluare și diseminare a datelor despre persoane (caracteristici demografice, sociale și economice) și locuințele acestora și pentru producerea indicatorilor statistici de recensământ.

Scopul recensământului este de a oferi informații de interes public despre populație și locuințe pentru elaborarea, monitorizarea și evaluarea politicilor, argumentarea deciziilor de dezvoltare umană, pentru cercetarea științifică și dezvoltarea mediului de afaceri. Rezultatele recensământului reprezintă informații esențiale de interes public pentru elaborarea, monitorizarea și evaluarea politicilor, pentru argumentarea deciziilor de dezvoltare umană, pentru cercetarea științifică și pentru dezvoltarea mediului de afaceri.

Proiectul de lege stabilește cerințele generale privind organizarea și efectuarea recensămintelor, iar ulterior, prin hotărâre de Guvern și acte normative ale BNS, vor fi reglementate particularitățile tehnico-metodologice și detaliile organizării și desfășurării pentru recensământul din fiecare rundă, în corespundere cu perioada recomandată de Organizația Națiunilor Unite. Prin Rezoluția E/RES/2015/10 a Organizației Națiunilor Unite, statele-membre sunt îndemnate să efectueze, cel puțin, un recensământ în runda mondială de recensământ 2020, care cuprinde anii 2015-2024.

Astfel, art. 24, alin. (2) al proiectului legii prevede că, RPL din runda 2020 va fi organizat în Republica Moldova în anul 2024. Următoarele recensăminte vor fi realizate la intervale regulate de timp de, cel

puțin, o dată la 10 ani sau, altfel spus, Republica Moldova urmează să efectueze, cel puțin, un recensământ în fiecare rundă de recensământ.

Bugetul total estimativ al recensământului populației și locuințelor, propus pentru anul 2024, este estimat la 329,2 milioane lei (cca 16,3 milioane euro), inclusiv aproximativ 36,8 milioane lei pentru modulul agricol.

BNS a beneficiat și/sau beneficiază în prezent de asistență tehnică din partea unor parteneri de dezvoltare, ceea ce a permis realizarea unor activități importante pentru pregătirea către următorul recensământ, în particular a: Fondului Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA), Agenției Elvețiene pentru Cooperare și Dezvoltare (SDC), India-UN Development Partnership Framework, a Uniunii Europene (în cadrul proiectului UE „Sprijin pentru statistică în cadrul Reformei Administrației Publice” (PARSTAT)), precum și din partea Institutului Național de Statistică din România. Totodată, este planificat sprijin important din partea Uniunii Europene în valoare de 2 milioane de euro pentru pregătirea RPL în cadrul instrumentului de cooperare NDICI, planificat pentru anii 2022-2023.

Proiectul de hotărâre al Guvernului pentru aprobarea proiectului de Lege privind recensământul populației și locuințelor (în continuare recensământ sau RPL) a fost elaborat de către Biroul Național de Statistică (BNS) cu suportul Fondului Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA).

Oleg CARA,
director general al
Biroului Național de
Statistică

Cooperarea comunitară – cheia bunei guvernări locale

Amplasat în masivul forestier în vecinătatea rezervației peisagistice Căpriana–Scoreni, satul Căpriana, raionul Strășeni, este binecunoscut, în primul rând, prin faptul că aici se află una dintre cele mai vechi mănăstiri din țară, cunoscută sub numele de Mănăstirea Căpriana. Denumirea satului provine de la antroponimul Chiprian (terminația „-a”). Pentru prima dată, Chiprian apare în documente ca stăpân peste o poiană din partea locului la 1420. Ulterior, într-un hrisov din 1429, Chiprian este menționat ca egumen al mănăstirii de la Ișnovăț. Prin urmare, după numele lui Chiprian a fost denumită mai întâi mănăstirea, iar după aceea, sub o formă modificată, adaptată fonetic și semantic, numele mănăstirii l-au preluat, pe rând, moșia și satul.

Locuitorii satului, buni gospodari și continuatori ai tradițiilor și obiceiurilor din moși-strămoși, și-au dorit dintotdeauna de a locui într-un sat bine amenajat, cu toate condițiile pentru un trai pe măsură. Și când ceva nu merge, sătenii fac schimbarea, a gospodarului satului, adică a primarului. După cum a fost în 2017, la alegerile locale anticipate, când la funcția de primar a fost ales de majoritate Ion Scutaru, un tânăr ambițios cu studii superioare de jurisprudență, ce și-a demonstrat bune calități de organizator și manager în activități din sectorul privat. Și ca urmare, a fost reales detașat în alegerile locale din 2019.

Fiind concret și hotărât, Ion Scutaru ne dezvăluie strategia sa de gestionare a treburilor satului.

- Știți, este o vorbă din popor, unde-s doi puterea crește. Eu a-și adăuga că totul e posibil prin unitate. Iată, satul numără peste 2300 de locuitori. Și am considerat că cel mai bine ar fi

de făcut adunări cu consătenii pe sectoare, după cum am împărțit satul în 14 sectoare. Una e să faci o adunare a satului în încăpere și alta – în grupuri mai mici, la aer liber, unde fiecare își poate spune cuvântul, opinia, poate face propuneri. O motivație a fost și epidemia, abătută peste noi. Dar pentru o conlucrare mai strânsă cu consătenii, adică o cooperare comunitară eficientă, am deschis pagina satului pe Facebook, folosim alte forme de informare a cetățenilor.

- Și această cooperare comunitară asigură o bună guvernare locală, transparența deciziilor consiliului local?

- Fără îndoială. Permanent sunt în dialog cu cetățenii și, astfel, cunosc toate dorințele, năzuințele lor. Conlucrez bine și cu agenții economici, care ne asigură suportul financiar necesar, dar, în fond, pentru soluționarea problemelor vizate, precum și a altor probleme abordate, paralel cu cele mai importante, aplicăm diferite metode de atragere a investițiilor, a donațiilor, lucrărilor de voluntariat etc. Și toate acestea pentru a schimba lucrurile spre bine în sat.

- Vorbind în ansamblu, pe parcursul celor două mandate ce proiecte mai de valoare au fost implementate?

- În perioada 2017 – 2022, am realizat următoarele proiecte care, la părerea mea, sunt cele mai importante pentru satul Căpriana:

1. Reparația capitală și redeschiderea grădiniței de copii din s. Căpriana, cu o suprafață de 1800 metri pătrați, care din 1 septembrie 2018 activează fără întrerupere. Activează 6 grupe (120 de copii). Este dotată cu tot echipamentul necesar, mobilier și utilaj de ultimă generație. La realizarea acestui proiect am conlucrat cu Ambasada Japoniei

în Republica Moldova, cu FISM, Guvernul Republicii Moldova, cu agenți economici etc.

2. Apeductul. Actualmente, rețeaua de aprovizionare cu apă asigură tot satul. Proiectul a fost realizat în colaborare cu Fondul Ecologic Național.

3. Reparația Casei de Cultură cu suprafața de 2000 metri pătrați. Recent, Casa de Cultură și-a primit primii vizitatori într-o sală festivă, modernă. În acest proiect, am avut susținerea financiară din partea Guvernului Republicii Moldova.

Avem reparate și deschise 2 săli de fitness și de forță. Este amenajată discoteca cu toate cele necesare și gata pentru activitate. Acum se muncește la reparația birourilor pentru colectivele artistice. Reparațiile continuă. Este nevoie de încălzire și reparația fațadei.

4. Iluminatul stradal, care nu exista. Actualmente, pe 90% din tot teritoriul satului Căpriana este instalată o rețea de iluminare modernă cu becuri LED și oamenilor le este comod să se deplaseze noaptea prin sat.

5. Reparația drumurilor. În perioada 2018-2022, în satul Căpriana au fost reparate capital peste 20 de sectoare de drumuri locale, acoperite cu beton armat, sau asfaltate.

Toate aceste proiecte, dar și altele, au fost înscrise pe agenda primăriei după consultarea cetățenilor, după cum am spus, pe sectoare, care se implică activ în realizarea acestor proiecte, ele fiind în interesul lor.

Dar pentru o dezvoltare mai sigură a satului, cooperăm cu parteneri de peste hotare. Astfel, primăria Căpriana a aplicat la proiectele „Viața sănătoasă” (Elveția) pentru dotarea sălilor de sport cu cele necesare, cu Ambasada Japoniei (grădinița de copii), cu Ambasada Austriei la proiectul „Proiectarea și executarea unui tronson de canalizare”, cu FEN (apeeduct), FISM (grădinița de copii - sistemul de încălzire și dotarea cu echipament pentru încălzire) etc.

- Și experiența de până acum a cooperării comunitare, atragerii investițiilor, vă deschide noi perspective de renovare și dezvoltare continuă a satului, pentru binele oamenilor, pentru ziua de azi și mâine...

- Așa este. Voi menționa că pe ordinea de zi a primăriei sunt mai multe probleme, dar cele mai importante, care necesită mari investiții, se numără reparația sistemului de încălzire și a fațadei Casei de Cultură, infrastructura continuă a drumurilor, amenajarea stadionului satului, a parcului celor trei voievozi, construcția rețelei centralizate de canalizare.

Iar, până în luna septembrie curent, primăria Căpriana intenționează să deschidă o farmacie în sat.

O bună oportunitate pentru noi a devenit Programul Național de Dezvoltare Locală „Satul European”. Recent, am aplicat la acest program cu un proiect de dotare a sălilor de sport și gimnastică pentru doamne de la Casa de Cultură cu inventar sportiv și trenajoare. Sperăm să fim acceptați spre finanțare.

Împreună cu consătenii, cu diaspora vom reuși alte proiecte ce se înscriu în Strategia de dezvoltare a satului Căpriana, cu bogata sa istorie și demnitate națională.

A dialogat – Ion AXENTI

Apeductul magistral Zagarancea-Cornești va fi reabilitat și extins

Acest obiectiv de un interes local major a fost înscris în contractul din cadrul unu, proiect regional și semnat de Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Centru, Consiliul raional Ungheni și compania de construcții care urmează să efectueze lucrările,

Acesta urmează să fie finanțat din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL) și cofinanțat de aplicantul proiectului, Consiliul raional Ungheni. Conform contractului, în decurs de douăzeci de luni, compania de construcții s-a angajat să execute lucrările prevăzute în contract, care țin de reabilitarea, extinderea/regionalizarea și modernizarea infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare, precum și dezvoltarea capacităților prestatorilor de servicii regionali. Odată

finalizat, acest proiect prevede reabilitarea Stației de tratare a apei a apeductului interconectat magistral Zagarancea - Cornești și extinderea lui cu 14,984 km. Valoarea contractului de antrepriză este de peste 30 milioane de lei.

În cadrul proiectului regional, autoritățile locale își propun să creeze condiții pentru dezvoltarea rețelelor locale de Aprovizionare cu Apă și Canalizare (AAC) în 38 localități. În prezent, primăriile or. Cornești, com. Boghenii Noi, Bum-

băta, Rădenii Vechi, Pârlița, Teșcureni, Zagarancea, Manoilești, Unțești, Cetireni, Florițoaia Veche, Bușila, Todirești, Chirileni își dezvoltă rețelele locale de AAC, iar celelalte primării elaborează proiectele tehnice pentru rețelele locale

de AAC, în baza apeductului magistral Zagarancea-Cornești.

După atingerea obiectivelor trasate, se vor îmbunătăți condițiile de trai prin acces la apă potabilă de calitate a circa 70 de mii de locuitori din raionul

Ungheni. Cetățenii vor beneficia de tehnică de spălat, băi, se vor îmbunătăți cu mult condițiile în școli, grădinițe, instituții medicale etc.

Totodată, realizarea obiectivelor trasate vor crea premise pentru atragerea investițiilor în localitățile rurale ale raionului Ungheni. Astfel, datorită faptului că în regiune va fi dezvoltată rețeaua de apă potabilă de calitate se pot dezvolta afaceri în domeniul procesării produselor agricole, servicii, turism etc.

Proiectul dat va permite atât exploatarea eficientă și calitativă a rețelelor de apeduct și canalizare existente, cât și posibilitatea extinderii lor la nivel local, astfel, ca spre finalul anului 2023, fiecare cetățean să aibă acces la apă potabilă de calitate și sistem de canalizare, condiții sigure pentru o viață decentă.

Natalia JUNGHIETU

Proiectul „Speranța” – Centru de Zi cu servicii de calitate pentru copii” implementat la Soroca

În municipiul Soroca va fi deschis un Centru de zi pentru copii care se află în situații de risc și pentru copii cu dezabilități – Centrul de zi „Speranța”. Aici vor fi prestate servicii de consiliere și reabilitare psihosocială, logopedie și terapie ocupațională. Vor fi organizate diferite activități pentru părinți. În cadrul Centrului va fi amenajată o sală senzorială cu diferite tipuri de elemente de stimulare. Specialiștii instituției vor oferi activități de recuperare pentru copii, dar și lecții pentru părinți și îngrijitorii copiilor.

Referindu-se la misiunea Centrului, Valentina Onică, președinta Asociației „Casa Speranțelor”, menționează: „Vom avea activități dedicate părinților și îngrijitorilor copiilor, care vor veni la Centru pentru a maxi-

maliza potențialul de dezvoltare a copiilor, pentru a implica și părinții în oferirea intervențiilor corespunzătoare pentru o recuperare maximală a dizabilității și abilitarea familiei de a se

implica maximal în dezvoltarea copilului. În plus, vom desfășura campanii de informare a comunității în privința drepturilor egale ale tuturor copiilor și serviciilor sociale pentru ei disponibile în raionul Soroca”.

Proiectul „Speranța” – Centru de Zi cu servicii de

calitate pentru copii” este implementat în perioada ianuarie 2022 – august 2023. Potrivit vicepreședintei raionului Soroca, Svetlana Paunescu, prin acest proiect Consiliul raional Soroca își pune ca sarcină să îmbunătățească accesul copiilor la servicii sociale de calitate, care le-ar favoriza incluziunea și buna lor dezvoltare. Primarul de Soroca, Lilia Pilipețchi, menționează, la rândul său: „Primăria municipiului va veni împreună cu Consiliul raional cu o contribuție bănească. Așteptăm realizările pentru a ne bucura împreună”.

În context, managera de proiecte a Delegației Uniunii Moldove în Republica Moldova, Victoria Neaga, a afirmat că Uniunea Europeană acordă o mare importanță rolului pe care

societatea civilă îl are în procesul de realizare a reformelor la nivel local.”

Asociația „Casa Speranțelor” face parte din cele 40 de organizații care au primit sau vor primi finanțare pentru dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoane din grupuri vulnerabile în cadrul proiectului „Organizațiile societății civile acționează pentru servicii sociale mai bune”, finanțat de Uniunea Europeană.

Centrul de zi va funcționa în clădirea Liceului „Alexandr Pușkin” din orașul Soroca și va oferi servicii pentru 100 de copii cu dizabilități și pentru cei aflați în situație de risc.

Stela ZABRIAN,
secretar al Consiliului
raional Soroca,
absolventă AAP

Acord de colaborare dintre AAP și Ministerul Apărării

Pe 2 iunie curent, Academia de Administrare Publică a încheiat un Acord de colaborare cu Ministerul Apărării al Republicii Moldova. Acordul a fost semnat de rectorul Academiei de Administrare Publică (AAP), Oleg BALAN, și ministrul apărării, Anatolie NOSATÎI. La eveniment au mai participat: din partea Academiei – prorectorul Serghei PALHOVICI și decanul Departamentului studii superioare de master, Ion DULSCHII; din partea ministerului – dna Natalia GADÎRCA, șefa Cabinetului ministrului apărării; generalul de brigadă, Eduard OHLADCIUC, șeful Marelui Stat Major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale; colonelul Alexandru ROMAN, șeful Direcției politice de dezvoltare a resurselor umane și învățământ militar.

Acordul de colaborare dintre instituții stabilește cadrul general de cooperare, reciproc avantajos între Părți, în scopul consolidării capacităților funcționale ale instituției și a resurselor umane, capabile să contribuie la dezvoltarea competențelor profesionale ale personalului și la consolidarea integrității instituționale, precum și domeniile și formele de colaborare.

Salutând oaspeții de onoare, ministrul apărării, Anatolie Nosatîi, a menționat că este deja o bună experiență de colaborare cu Academia de Administrare Publică, unde angajații Ministerului au făcut studii de masterat și de doctorat, participă activ la cursurile de dezvoltare profesională. Încheierea actualului acord va impulsiona și mai mult colaborarea dintre instituții în scopul perfecționării continue a calităților profesionale ale personalului Ministerului.

La rândul său, rectorul Oleg Balan, doctor habilitat, profesor universitar, a făcut o scurtă prezentare a Aca-

mii, evidențiind ca priorități ale dezvoltării Academiei restructurarea și modernizarea procesului de studii, precum ar fi instituirea Departamentului știință și doctorat, înzestrarea instituției cu echipament tehnologic informațional performant, implementarea proiectelor în comun cu parteneri din țară și de peste hotare, mobilitatea academică, acreditarea unor programe de masterat și de doctorat, alte activități, ceea ce va oferi mari oportunități pentru aprofundarea colaborării cu Ministerul Apărării, or, după cum se spune, calitatea serviciilor publice este direct proporțională cu calitatea procesului de studii.

În scopul realizării obiectivelor, Părțile vor pune la dispoziție baza informațională, materială, precum și resurse umane necesare.

În final, rectorul Oleg Balan, a înmănat ministrului Anatolie Nosatîi placheta Academiei de Administrare Publică pentru galeria de onoare a Ministerului Apărării.

Rectorul AAP, Oleg BALAN, decorat cu medalia „Pentru Cooperare” a Armatei Naționale

Academia de Administrare Publică a devenit centrul strategic de studii superioare pentru perfecționarea continuă a calităților profesionale ale angajaților Armatei Naționale a Republicii Moldova. Până în prezent, peste 700 de funcționari publici și militari au beneficiat de cursuri și activități de dezvoltare profesională sau au făcut studii de masterat și doctorat la diverse specializări, inclusiv Relații internaționale, Administrare publică, Management, Management informațional în administrația publică, Drept constituțional și drept administrativ, Drept economic și Drept administrativ. Aici au făcut studii reprezentanți din conducerea Ministerului Apărării, generali, colonei, militari de alte ranguri, ce a determinat ca prin aplicarea științelor administrative să fie avansat managemen-

tul uman al armatei pentru dezvoltarea și fortificarea la nivelul cerințelor de azi a forțelor armate ale Republicii Moldova, cu atât mai mult, în condițiile situației incerte din regiune, provocate de războiul din Ucraina.

Această colaborare a trecut la etapă nouă, prin semnarea pe 2 iunie curent, a Acordului de colaborare dintre Academia de Administrare Publică și Ministerul Apărării al Republicii Moldova. În cadrul eveni-

mentului, a fost evidențiat aportul plener în realizarea acestor obiective de interes național al rectorului Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat în drept, profesor universitar.

Publică, aportul personal adus la dezvoltarea profesională a efectivului Armatei Naționale și instituțiilor Ministerului Apărării, se decorează cu distincția militară a Armatei Naționale – Medalia „Pentru Cooperare” a Armatei Naționale – domnul Oleg BALAN – Academia de Administrare Publică.

Mulțumind pentru înalta decorație militară, rectorul Oleg Balan a menționat, că această distincție este și meritul corpului profesoral-didactic al Academiei care, zi de zi, depune eforturi susținute pentru o perfecționare continuă a calității studiilor superioare și a cursurilor de instruire, a cercetărilor științifice pe diverse domenii, de care vor beneficia, la fel, angajații Ministerului Apărării în conformitate cu actualul acord încheiat între ambele instituții.

Urmare, a fost dat citirii ordinul semnat de ministrul apărării, Anatolie NOSATÎI, care înscrie că pentru consolidarea cooperării interinstituționale dintre Ministerul Apărării și Academia de Administrare

Mobilitate academică la Universitatea Panteion din Grecia

În perioada 13-17 iunie 2022, prorectorul Academiei de Administrare Publică (AAP), Sergiu PALIHOVICI, doctor, conferențiar universitar, s-a aflat într-o mobilitate academică la Universitatea Panteion din Grecia în cadrul Programului Erasmus+, finanțat de Uniunea Europeană.

Această mobilitate a fost realizată în cadrul Acordului de colaborare dintre Academia de Administrare Publică și Universitatea Panteion din Atena și a urmărit obiective pe dimensiunea administrativă a proceselor educaționale.

În cadrul mobilității academice respective au fost stabilite prioritățile parteneriatului strategic cu Universitatea Panteion pe dimensiunea suportului acordat internaționalizării proceselor educaționale la AAP. A fost convenită acordarea suportului în vederea aplicărilor comune și individuale/instituționale, conform oportunităților pe care le oferă programele naționale și internaționale în domeniul educației, științei și inovării, precum și acordarea suportului necesar în vederea dezvoltării și îmbunătățirii curriculumelor la ciclul II (stu-

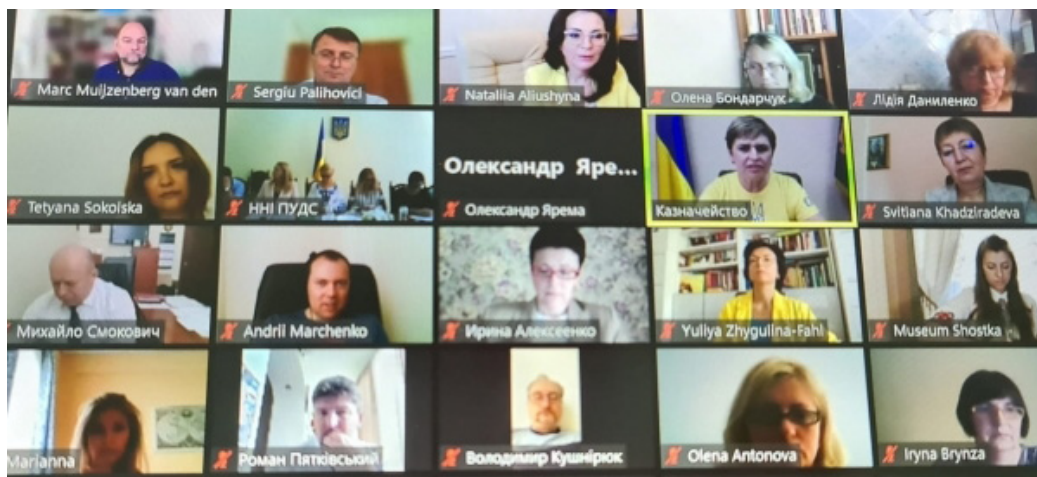

dii de master), ciclul III (studii doctorale) și dezvoltarea profesională continuă.

Studierea modelului de organizare instituțională și funcțională a Universității

Panteion oferă pentru AAP posibilități suplimentare în vederea implementării bunelor practici pe dimensiunea organizării administrative și funcționale.

Colaborarea în domeniul educației, cercetării și inovării în sectorul public dintre Academia de Administrare Publică și Universitatea Națională „Taras Șevcenko” din Kiev

Pe data de 17.06.2022, prorectorul Academiei de Administrare Publică, Sergiu PALIHOVICI, doctor, conferențiar universitar, a participat la discuțiile și dezbaterile, desfășurate în cadrul mesei rotunde internaționale „Serviciul Public al Ucrainei: provocările actuale și perspectivele de transformare de după război”.

Evenimentul a fost organizat de către Institutul pentru Educație și Știință al Administrației Publice și al Serviciului Public din Ucraina, parte componen-

tă a Universității Naționale „Taras Șevcenko” din Kiev.

La masa rotundă au participat funcționari publici de conducere din Ucraina – miniștri, șefi de agenții și servicii guvernamentale, reprezentanți ai mediului academic din Ucraina, precum și reprezentanți ai mediului academic din Republica Moldova, Olanda și Lituania.

Temele principale ale discuțiilor și dezbaterilor au vizat provocările cu care se confruntă sistemul administrației publice din Ucraina în situația actuală

de război, modalitățile și căile de adaptare, transformare și organizare a procesului de prestare a serviciilor publice în condițiile Legii marțiale, dar și perspectivele de transformare și reformare în perioada de după război.

În cadrul expunerilor și discuțiilor, dl Sergiu Palihovici a menționat: „Curajul și determinarea colegilor din Ucraina în tot ceea ce fac în aceste zile foarte complicate pentru Ucraina și acest eveniment științific reprezintă o dovadă concludentă a celor enunțate

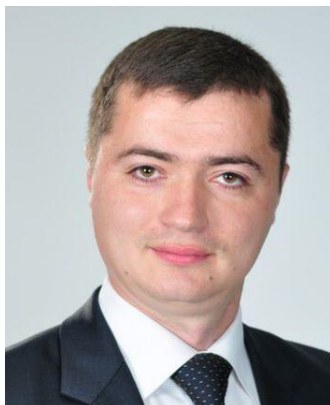
la forum, iar participarea la această masă rotundă este o posibilitate în plus pentru a reconfirma sprijinul și aprecierea, inclusiv din partea colegilor din cadrul Academiei de Administrare Publică. Administrația publică, în general, funcționarii publici angajați în cadrul serviciului public se află în prima linie a provocărilor cu care se confruntă populația în timpul războiului. Organizarea și prestarea serviciilor publice devine o sarcină dificilă și necesită eforturi suplimentare și mobilizarea totală a resurselor umane și materiale. Anume aici văd misiunea mediului academic și de cercetare – identificarea soluțiilor la provocările curente și determinarea perspectivelor în reconstrucția, transformarea și dezvoltarea țării după încheierea războiului și instaurarea păcii. Va fi o misiune complicată, dar nu imposibilă și noi, mediul academic și de cercetare din Republica Moldova, suntem gata să venim cu toată expertiza și sprijinul de care dispunem pentru a Vă susține în acest parcurs”.

Artiom JUCOV: „În tandem cu Academia vom promova sportul curat și imaginea țării pe arena internațională”

Artiom Jucov, director general al Agenției Naționale Anti-Doping, are o performanță distinctă în lumea cunoștințelor: este absolvent al Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, al Universității de Stat din Moldova, al Academiei de Administrare Publică, este master în Relații Internaționale, politici și servicii publice. Deține titlul de doctor în științe medicale. Este conferențiar universitar la Catedra de medicină de familie a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Are experiență de activitate atât în cadrul proiectelor de domeniu cât și în organele de stat, în special, în cadrul Agenției Naționale Anti-Doping.

Pe Artiom Jucov am avut ocazia să-l cunosc la Academia de Administrare Publică, unde s-a aflat într-o vizită de lucru pe a încheia un Acord de colaborare cu această instituție prestigioasă din sistemul învățământului superior din țară, unica instituție de profil în domeniul științelor administrative.

Acordul încheiat stabilește cadrul general de cooperare, reciproc avantajos, privind consolidarea capacităților funcționale ale instituției și a resurselor umane, capabile să contribuie la dezvoltarea competențelor profesionale ale personalului, la consolidarea integrității instituționale, se destăinuiește domnia sa. În acord sunt stipulate, de asemenea, modalitățile de cooperare, de comunicare, printre care promovarea în rândul angajaților Agenției Naționale Anti-Doping a politicii de informare privind studiile de masterat, doctorat și de dezvoltare profesională, în vederea accesării acestora.

- Ați intenționat încheierea acestui acord, având la bază studiile de masterat de la Academia...

- Desigur. Am absolvit masteratul la Academia de Administrare Publică, în anul 2019- 2021, la programa Relații internaționale. Am luat decizia de a face teza de master cu tema „Dimensiuni comerciale ale relațiilor Republicii Moldova cu țările Uniunii Europene”, în contextul integrării europene a Republicii Moldova, care acum, conform informațiilor oficiale, a obținut deja statutul de țară-candidat în Uniunea Europeană.

Amintirile din anii de studii consemnează faptul că, studenția este una dintre cele mai frumoase și irepetabile momente din viață. Educația pe care am primit-o mi-a influențat indubitabil felul de a fi ca și student: riguros și extrem de disciplinat. Consider că anii de studenție sunt cei mai frumoși ani din viața unui om. Fără îndoială absolvirea Academiei de Administrare Publică mi-a marcat pozitiv întreaga viață, inclusiv cea profesională.

- Cum Vă ajută studiile obținute în activitatea cotidiană?

- Fără îndoială, studiile academice, abilitățile și experiența deținută au avut suportul lor în avansarea mea pe calea profesională. Dar, respectiv, și

responsabilitățile funcției sunt mult mai mari.

În acest context, Agenția are misiunea de a asigura și a sprijini realizarea obiectivelor Programului de guvernare prin elaborarea, promovarea și implementarea politicilor în domeniul prevenirii și combaterii la nivel național a fenomenului de dopaj, a încurajării practicării unui sport curat în vederea protejării sănătății sportivilor, a promovării și susținerii cercetărilor cu privire la fenomenul dopajului în sport, precum și a elaborării reglementărilor specifice domeniilor sale de activitate, inclusiv ajustării lor la standardele și normele internaționale. În aceste condiții, în aprilie 2022, am obținut Certificatele ISO 9001-2015 (Sistem de Management a Calității) și ISO 37001-2016 (Sistem de management anti-mită).

Agenția mai organizează acțiuni și evenimente dedicate promovării sportului curat și fairplay-ului, în concordanță atât cu principiile Convenției Internaționale împotriva dopajului în sport a UNESCO, precum și cu principiile Codului Mondial Anti-Doping, având ca funcții de bază - elaborarea și realizarea, în limitele competențelor, a programelor și planurilor naționale de acțiuni în domeniile privind prevenirea și combaterea la nivel național a fenomenului de dopaj, încurajarea practicării unui sport curat în vederea protejării sănătății sportivilor și respectării principiului de fair-play în sport, respectarea Convențiilor Consiliului Europei etc. Și în realizarea tuturor acestor sarcini aceste studii ne ajută de a fi corecți, integri și excelenți, reprezentând cu demnitate Guvernul Republicii Moldova și însuși

Academia de Administrare Publică.

Astfel, a-și menționa că studiile din cadrul Academiei de Administrare Publică sunt studii internaționale, la nivel performant, cu profesori demni cu o autoritate notorie. Or, altfel fie spus, când am ales studiile de master la programa Relații internaționale de la Academia, am observat că chiar și sportivii noștri sunt tineri ambasadori, ei ne reprezintă țara, ei ne ridică steagul, imaginea țării pe arena internațională. Desigur, misiunea Agenției Naționale Anti-Doping este de a apăra sportivii curați prin depistarea sportivilor dopați și anume misiunea de a investi în sănătatea națiunii, adică misiunea agenției este nu numai de a preveni și a combate dopajul, dar se extinde și asupra sportului maselor largi și aici doresc să menționez că pe lângă 4000 de sportivi, incluși în Lista Lotului Național, noi mai avem în jur de 19.000 de sportivi, care fac parte din Federațiile Sportive Naționale. Dar dacă enumerăm toate persoanele care practică activitatea fizică, adică sportul recreațional, ajungem la 130.000 de sportivi și Agenția, desigur, că trebuie să lucreze în tandem cu Standardele Internaționale ale Agenției Mondiale Anti-Doping, în tandem cu legislația națională, pe care trebuie să le respectăm riguros pentru a reprezenta țara pe arena internațională cu demnitate. Și aici contăm și pe acordul semnat cu Academia de Administrare Publică ca un partener de excelență în domeniul științelor administrative.

**Interviu realizat de
Vlad IONAȘCU**

Ședința de totalizare a cursului managerial „Management și leadership”

La solicitările personalului din cadrul entităților publice centrale, Academia de Administrare Publică a organizat, în perioada 03 mai – 10 iunie curent, cursul de formare managerială „Management și leadership”. Cursul s-a desfășurat în format mixt, fiind structurat în 6 module/130 de ore academice.

Scopul cursului l-a constituit consolidarea cunoștințelor, dezvoltarea abilităților și modelarea atitudinilor/comportamentelor manageriale și de leadership necesare conducerii subdiviziunii și administrării eficiente a resurselor acesteia.

Subiectele de bază ale programului de instruire au fost: fundamentele teoretice ale managementului,

procesele și relațiile de management, personalitatea și comportamentul managerului, planificare strategică și operațională, managementul timpului și desfășurarea ședințelor, managementul schimbării, cultura organizațională, etica și integritatea profesională, rolul și calitățile principale ale unui lider, leadership situațional, leadership organizațional,

dezvoltarea abilităților de comunicare, managementul conflictului și al stresului, utilizarea noilor tehnologii informaționale în activitatea de serviciu.

Formatorii implicați în realizarea sesiunilor de instruire au asigurat un mediu interactiv de învățare prin utilizarea celor mai eficiente tehnici și metode andragogice în funcție de specificul subiectului abordat: brainstorming, lucru în grup, studiu de caz, discuții, simulări, teste psihologice etc.

La finalizarea cursului, pe 10 iunie curent, a avut loc ședința de totalizare a acestuia. În deschiderea ședinței, rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a menționat că un mana-

ger de succes își dezvoltă calitățile continuu, pe tot parcursul activității sale manageriale. Și în acest sens, Academia de Administrare Publică oferă mari posibilități pentru perfecționarea profesională a cadrelor prin angajamentul plenar de modernizare a învățământului superior, mobilizare academică și sporirea competențelor funcționarilor publici.

Ședința s-a încheiat cu înmânarea audiențelor de către rectorul Oleg Balan a Certificatelor de formare managerială, iar ca frumoasă tradiție a Academiei a fost făcută o fotografie în comun în fața blocului central, ca o amintire despre cursurile de instruire și o posibilă colaborare de mai departe cu Academia.

Reprezentanți din mai multe țări s-au convocat la Masa rotundă pe problemele integrării dimensiunii de gen în administrația publică

La 23 iunie curent, în cadrul Academiei de Administrare Publică și-a desfășurat lucrările Masa rotundă cu participare internațională „Integrarea dimensiunii de gen în administrația publică centrală și locală: importanța, tendințe actuale, realizări și perspective”, organizată în contextul realizării activităților Proiectului de acordare a unui sprijin extins pentru consolidarea capacităților autorităților publice centrale și locale în integrarea perspectivei de gen „Funcționarii/funcționarele publici/publice și oficialii aleși pentru egalitatea de gen”, implementat de către Academia de Administrare Publică cu susținerea UN Women Moldova și cu sprijinul financiar al Suediei.

Scopul activității a fost prezentarea experienței și schimbul de bune practici

privind implementarea eficientă a instrumentelor de integrare a dimensiunii de gen în politicile publice și

și instituțiilor similare din România, Ucraina, Georgia, Armenia, Azerbaidjan, Macedonia de Nord.

procesul decizional în scopul creării unei administrații publice performante, bazate pe principiile egalității de gen.

La eveniment au participat reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale, societății civile, mediului academic, partenerilor de dezvoltare

Moderatoarea Mesei rotunde, dna Aurelia Țepordei, directoarea Departamentului dezvoltare profesională, managera proiectului „Autoritățile publice – promotoare a egalității de gen” a menționat în mesajul de inaugurare, că activitățile desfășurate în cadrul proiectului au demonstrat

necesitatea consolidării capacităților funcționarilor/elor publici/ce în domeniul egalității de gen, astfel că oferirea unei platforme de discuție între cercetători și practicieni este una din posibilitățile de a realiza un schimb de experiență și de a implementa în autoritățile publice din Republica Moldova bunele practici naționale și internaționale.

Participanții la Masa rotundă au fost salutați de dl dr. Sergiu Palihovici, prorectorul Academiei de Administrare Publică, care a subliniat actualitatea problematicei discutate și rolul sprijinului acordat de către partenerii de dezvoltare în sporirea competențelor profesionale ale funcționarilor/elor publici/e în domeniul egalității de gen.

(Continuare în pag. 12)

(Sfârșit. Încep. în pag. 11)

Dna Victoria Ignat, coordonatoare programe „Femei la conducere și guvernare” din cadrul Entității UN Women, a felicitat reprezentanții/ele autorităților publice centrale și locale cu Ziua profesională a funcționarului public, accentuând că funcționarii publici reprezintă veriga esențială de transpunere în practică a prevederilor actelor normative naționale și documentelor internaționale, la care Republica Moldova este parte, în domeniul egalității de gen.

„Guvernul Suediei și Uniunea Europeană oferă posibilitatea de a susține autoritățile publice în fortificarea capacităților instituționale, dar și a competențelor profesionale ale funcționarilor/elor publici/e în integrarea dimensiunii de gen la toate etapele elaborării de poli-

tici și planificării strategice din cadrul administrației publice centrale și locale – activități, care se realizează cu succes în cadrul parteneriatului UN Women cu Academia de Administrare Publică”, a subliniat dna V. Ignat.

În cadrul primului panel „Integrarea dimensiunii de gen în politicile publice și procesele decizionale”, au fost prezentate mai multe comunicări de către experții/ele - formatori/are ale Academiei: dna Angela Popovici, doctor, conferențiar universitar, șefa Catedrei Științe administrative, dna Veronica Butnaru, magistrul, dar și de experți/te din țară și de peste hotare: dna Angela

David, doctor, conferențiar universitar, Republica Moldova; dna Mariam Kratsashvili, specialist principal resurse umane din cadrul Departamentului managementul resurselor uma-

ne al Biroului Serviciului Public din Georgia; Ani Montshyan, lector la Academiei de Administrare Publică a Republicii Armenia.

Subiectele care au fost ținta discuțiilor în cadrul panelului vizează aspectele integrării dimensiunii de gen în cadrul instituțional al autorităților publice, analizei strategiilor/programele de dezvoltare locală la componenta menționată, particularității bugetării sensibile la gen etc.

Atrezit interesul experiența Biroului Serviciului Public din Georgia privind prevenirea hărțuirii sexuale la locul de muncă, dar și experiența Armeniei privind integrarea dimensiunii de gen în sistemul judiciar.

Cel de-al doilea panel „Dezvoltarea capacităților autorităților publice privind egalitatea de gen” a oferit posibilitatea familiarizării cu: bunele practici din România privind diversitatea și incluziunea în managementul resurselor umane în administrația publică, prezentate de către dna Adriana Cîrciumaru, șefa Serviciului relații publice și internaționale a Agenției Naționale a Funcționarilor Publici; experiența Macedoniei de Nord privind organizarea activității Centrului de resurse pentru

elaborarea politicilor publice și bugetelor sensibile la gen, relatată de dna Iskra Belcheva Ristovska, coordonatoare de program al Centrului pentru Managementul Schimbării etc.

Dna Tetiana Pashynina, directoarea Centrului regional de formare continuă, s-a referit la implementarea instrumentelor de integrare a dimensiunii de gen în serviciul public la nivel local în Ucraina, venind cu mai multe exemple din activitatea autorităților publice din regiunea Vinnița, iar dna Anna Hayroyan, specialist principal al Departamentului analiză și elaborarea proiectelor din cadrul Oficiului Serviciului public al oficiului Prim-Ministrului Republicii Armenia a abordat problemele egalității de gen în sistemul serviciului public din Armenia prin prisma analizei evolutive și comparative.

Despre rolul și contribuția Academiei de Administrare Publică în dezvoltarea capacităților autorităților publice privind egalitatea de gen a vorbit dna Aurelia Țepordei, directoarea Departamentului dezvoltare profesională, care a menționat mai multe activități realizate de către Academie în parteneriat cu Entitatea UN Women, inclusiv: oferirea coaching-ului funcționarilor/funcționarelor publice/publice și oficialilor aleși privind abordarea integrată a egalității

de gen și bugetarea sensibilă la gen în procesul de planificare a programelor; consolidarea cunoștințelor personalului ministerelor cu atribuții de securitate, apărare și gestionare

a finanțelor în domeniul egalității de gen, bugetării sensibile la gen, mainstreaming-ului de gen și leadership-ului; proiectarea și digitalizare e-cursurilor cu genericul „Egalitatea de gen pentru funcționarii și funcționarele din sectorul public”, „Hărțuire sexuală la locul de muncă”, „Femeile, Pacea și Securitatea”.

Realizarea acestor activități a contribuit la consolidarea capacităților în domeniul egalității de gen a circa 1100 de funcționari/-re din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, care sunt mesagerii și promotorii egalității de gen în cadrul autorităților publice în care activează” – a menționat dna A. Țepordei.

Totalizând activitatea desfășurată, participanții au adoptat o Rezoluție prin care se evidențiază necesitatea intensificării rolului personalului autorităților publice, reprezentanților mediului academic și societății civile în procesul de integrare a dimensiunii de gen în politicile publice/procesul bugetar și dezvoltarea colaborării internaționale în domeniu cu instituții similare din alte state.

Dimensiuni tranzitorii ale autonomiei locale în Republica Moldova

Școala doctorală a Academiei de Administrare Publică a înregistrat noi realizări notorii în domeniul cercetărilor științifice, finalizate prin susținerea publică a tezelor de doctorat. Astfel, pe 30 iunie curent, doctoranda Anastasia ȘTEFANIȚĂ, specialist senior pe programe de dezvoltare locală a Fundației Solidarity Fund PL, finanțat de Guvernul Poloniei, a susținut teza de doctorat în științe administrative cu tema „Dimensiuni tranzitorii ale autonomiei locale în Republica Moldova” la specialitatea 563.01 – Teoria, metodologia administrației publice, conducător științific fiind Aurel SÎMBOTEANU, doctor în științe politice, conferențiar universitar, care i-a fost îndrumător și la susținerea tezei de master.

Elaborată în cadrul Școlii

doctorale în științe administrative a Academiei de Administrare Publică, rezultatele de bază ale tezei și-au găsit reflectare în 17 lucrări științifice: 4 articole publicate în reviste de specialitate și 13 comunicări științifice prezentate în cadrul conferințelor științifice internaționale, organizate de către Academia de Administrare Publică, precum și la forumurile de la Budapesta și Odessa.

Referindu-se la actu-

alitatea și importanța temei investigate, candidatul Anastasia Ștefaniță a menționat că Republica Moldova se află continuu într-o perioadă de tranziție spre un nou model de administrație publică. Problemele constituirii unui sistem administrativ modern, care ar corespunde standardelor europene au fost și sunt mereu pe agenda autorităților centrale. În acest sens, însemnătatea subiectului studiat constă din necesitatea cunoașterii evoluției autonomiei locale în Republica Moldova.

După prezentare, au urmat întrebări și răspunsuri sub diferite aspecte ale tematicii abordate. Opinii referitor la lucrare și-au expus: președintele comisiei, Constantin SOLOMON, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar; mem-

brul comisiei, Aurel SÎMBOTEANU, doctor în științe politice, conferențiar universitar; precum și referenții oficiali - Ion DULȘCHI, doctor în științe istorice, conferențiar universitar, decan, Departamentul studii superioare de master (AAP), Pantelimon VARZARI, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice; Igor BUCĂȚĂRU, doctor în științe politice, conferențiar universitar, Departament științe politice și administrative, Universitatea de Stat din Moldova.

În final, prin votul membrilor Comisiei, tezei de doctorat „Dimensiuni tranzitorii ale autonomiei locale în Republica Moldova” i s-a atribuit calificativul „Foarte bine”, autoarei tezei de doctorat Anastasia ȘTEFANIȚĂ fiindu-i conferit titlul științific „Doctor în științe administrative”.

Pe 29 iunie 2022, în cadrul Școlii doctorale (director – Vitalie CAZACU, doctor, conferențiar universitar) a Academiei de Administrare Publică (AAP) a avut loc susținerea publică a tezei de doctorat la specialitatea: 561.01 – Teoria, metodologia politologiei: instituții și procese politice cu titlul „Diplomația sportivă ca instrument al politicii externe și factor „soft power”, autorul tezei, doctorandul Anton POPOV, conducător științific al tezei de doctorat - Valentin BENIUC, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar.

Prezentând reperele conceptuale ale cercetării, Anton Popov a subliniat că astăzi sistemul mondial al relațiilor internaționale este expus unor serioase transformări, inclusiv sub influența crescândă a actorilor nestatali. Menționăm în acest sens, că structurile sportive internaționale,

Rolul diplomației sportive în calitate de instrument al politicii externe

inclusiv Comitetul Olimpic Internațional, Federația Internațională de Fotbal Asociație, Federațiile Sportive Internaționale, în conformitate cu rolul și statutul lor internațional, sunt comparabile cu cele mai cunoscute organizații interguvernamentale. Conștientizarea rolului diplomației sportive în calitate de instrument al politicii externe și factor al „puterii intangibile”, actualmente reprezintă una dintre condițiile de bază ale succesului în politica externă a oricărui stat, asigurării securității acestuia, promovării imaginii țării pe plan extern și a intereselor de business pe piețele internaționale.

După prezentarea tezei au urmat întrebări și răspunsuri, discuții referitor la diverse aspecte ale temei abordate. Opinii referitor la

lucrare și-au expus membrii Comisiei de doctorat pentru susținerea publică a tezei: președintele comisiei – Constantin Solomon, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar; membrul comisiei – Valentin BENIUC, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar; precum și referenții oficiali: Vasil SACOVICH, doctor habilitat în științe politice,

profesor universitar, Catedra științe politice și relații internaționale, AAP; Veaceslav MANOLACHI, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar, rector al Universității de Stat de Educație Fizică și Sport; Victor JUC, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, director al Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice.

În final, prin votul membrilor Comisiei de doctorat, tezei de doctorat „Diplomația sportivă ca instrument al politicii externe și factor „soft power” i s-a atribuit calificativul „Foarte bine”, autorului tezei, doctorandului Anton Popov, fiindu-i conferit titlul științific „Doctor în științe politice”.

Eminescu și Basarabia

Poetul nostru nepereche, Mihai Eminescu, prozator și publicist național și universal, a inspirat o întreagă pleiadă de literați de a-i studia viața și opera de o valoare inestimabilă pentru cultura neamului românesc. În acest context, se înscrie și jurnalistul, publicistul și scenaristul Dumitru Mircea. Cartea sa „Eminescu și Veronica. Poveste de dragoste”, a fost editată în trei ediții. A continuat cu piesa „Eminescu”, prezentată în mai multe localități. Acum a finalizat scenariul filmului artistic „Eminescu”, în care sunt redată și aspecte ce redau viziunile lui Mihai Eminescu privind Basarabia. Vă propunem în continuare crâmpoie din viitorul film artistic la această temă.

Se zice că publicistica lui Mihai Eminescu a fost scrisă cu sânge și că moartea lui se trage de la durerea față de Basarabia. Nu se știe dacă cu adevărat e așa, dar povestea e plină de învâșăminte.

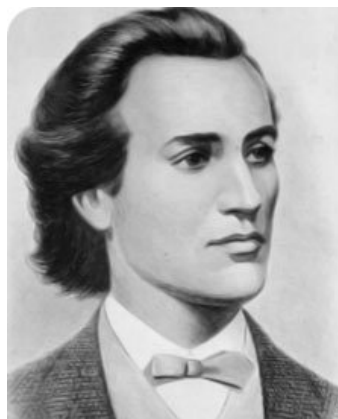

Pentru început, câteva citate, semnate de Vlad Parau în articolul „Basarabia lui Eminescu și Unirea – de ce hărții nu-i poate lipsi colțul de sud”. Iată ce scrie el: „Eminescu și-a făcut o virtute din apărarea adevărului istoric ca garant al sănătății spiritului națiunii, în context, chestiunea Basarabiei regăsindu-se ca o constantă. El i-a atribuit în articolele sale politice o importanță majoră, cu atât mai mult, cu cât a fost contemporan cu o parte din tragicele evenimente ce au marcat destinul Basarabiei. Trăind între 1850-1889, simțea proaspete urmele anexării din 1812 a întregului teritoriu dintre Prut și Nistru la Rusia. A trăit pe viu retrocedarea către Moldova, prin Tratatul de la Paris din 1856, a unei părți (Basarabia geografică) din teritoriul anexat abuziv de ruși în 1812. A trăit unificarea țărilor române extracarpătice sub Alexandru Ioan Cuza, la 1859. A fost contemporan cu

războiul de Independență din 1877-1878... Tratatând problema Basarabiei în articolele sale, Eminescu dă naștere unor argumentații de excepție”.

Astfel, Eminescu scrie: „După ce Ștefan cel Mare a luat de la Valahia, între anii 1465-1475, părțile de sud, câte le aveau Basarabii între Prut și Nistru, aceste părți au păstrat numele distinctiv al dinastiei primae ocupantis, a Basarabilor. Deci nu întreaga țară dintre Prut și Nistru e Basarabia, ci aceasta e numai o fâșie spre sud, hotărâtă și mică, așa cum ne-o arată Cantemir în Descriptio Moldaviae. Iată deci marginile reale ale Basarabiei reale, mai spune Eminescu: Trage o linie curmezișă de lângă Nistru de la Bender până în vârful lacului lal-pug la Bolgrad și ai o lăture; apoi ia-o de la Bolgrad până în Reni, ai a doua lăture, de la Reni pe Dunăre în sus până la Chilia, a treia lăture, apoi luând malul Mării Negre până la Cetatea Albă la gura Nistrului, a patra lăture; apoi în sus pe Nistru de la Cetatea Albă până în Bender, a cincea lăture. Numai pământul coprins între aceste cinci linii s-a numit cu drept cuvânt Basarabia; tot ce-i deasupra e Moldovă curată, războtezată de la 1812 încoace”.

Impresionante sunt lucrările de atitudine ale lui Eminescu în problema Basarabiei: „Trebuie să stăm de pază și să nu dăm decât morți acest pământ de

sub picioarele noastre. Da! Chiar dacă Rusia ar fi destul de aspră ca să-1 ia de la noi; noi înșine nu îl putem da sub nici un pretext, căci de acest pământ e legată demnitatea noastră, de la acest pământ atârnă viitorul nostru. (...) Cuvântul nostru este: de bună voie niciodată, cu sila și mai puțin”.

Sau, la un neadevăr emis de ziarul „Le Nord”, care contesta adevărul că Basarabia aparține de drept românilor, Eminescu începe o serie de articole de mare angajament patriotic la ziarul „Timpul”. El dă „dovadă de o desfășurare de forțe nemaivăzută în a combate argumentele adversarilor săi de gândire. La articolul unui oarecare domn X de la București, care abia dacă măsura câteva rânduri și trata problema la modul cel mai superficial cu putință – Eminescu nu se mulțumește decât după ce termină de făcut un periplu istoric în detaliu, la dimensiunea a aproape o jumătate de mileniu, extrăgând din faptele istorice concluziile cele mai amănunțite. Astfel, Eminescu răspunde cu o mie de tunuri la o lovitură de praștie”, mai spune Vlad Parau.

Durerea față de Basarabia a lui Eminescu cu adevărat a fost mare. Iată câteva dintre gândurile sale pe care le-am inclus în scenariul viitorului film artistic.

Pe fundalul lui Eminescu, care scrie în redacție, se aude o voce: „Cea mai urgentă măsură ce i

se impunea României în schimbul recunoașterii independenței era cedarea sudului Basarabiei. Guvernul liberal vru să trateze această pierdere de teritorii ca pe o simplă rectificare a limitelor statului, astfel încât nu considera că era nevoie de o adunare constituantă pentru a o aproba. Eminescu, pe baza articolului 2 din Constituție, care proclama inalienabilitatea teritoriului României, considera că Parlamentul ales în cu totul alte condiții nu avea dreptul să hotărască în această privință. Cu toate acestea, Parlamentul a „autorizat” guvernul de a retrage autoritățile civile și militare din Basarabia și de a lua în posesiune Dobrogea”.

Eminescu se ridică de la masa de scris și vine la geam:

„Dacă dreptul nostru era dezbrăcat de putere și nu putea să se apere, aceasta nu e o dovadă că Moldova a renunțat la dânsul. Căci un drept nu se pierde decât prin învoirea formală de a-l pierde.

Strigând nedreptățile și jaful la care este supus un popor mai puțin numeros de către vecinul său mai puternic, exprimând atât de ferm aspirația de secole a neamului românesc pentru Reîntregire, văzând în Basarabia un simbol al întoarcerii și al noului început, Eminescu lasă în amprenta scrierii sale același ecou al dorinței sale ultime: „Pe mine Mie redă-mă!”

Prosopul păcii și al unității naționale a fost celebrat la Selemet

La 12 iunie, de Duminică Mare, la Selemet, Cimișlia, s-a desfășurat cea de-a patra ediție a Festivalului iProsop. La evenimentul dedicat prosopului țesut manual - valoare artistică pe cale de dispariție în Republica Moldova - s-au reunit zeci de meșteri populari, ansambluri artistice din diverse zone ale Republicii Moldova, primari și oaspeți din mai multe țări. Festivalul a fost deschis de o mică locuitoare a satului Selemet care a adus pe scenă un porumbel - simbol al păcii.

Primara de Selemet, președintă a CALM, Tatiana Badan, a amintit că prosopul este un element al unității neamului nostru, prezent în viețile oamenilor de la naștere și până la moarte. „Ne dorim ca și astăzi prosopul să unească tot neamul nostru, să fim mai buni, mai prietenoși și toți împreună să ne rugăm pentru pace”.

Prezentă la Festivalul iProsop, președinta Republicii Moldova, Maia Sandu, a menționat că festivalul a devenit cartea de vizită a satului Selemet și a regiunii de sud a Republicii Moldova. „Acest festival celebrează prosopul țesut manual - o piesă de rezistență a tezaurului nostru, creat cu grijă de mamele și bunicile noastre, care simbolizează viața, bunăstarea și care stă la loc de cinste în fiecare casă din țara noastră”. Maia Sandu a felicitat locuitorii satului Selemet pentru că păstrează și promovează cu consecvență valorile naționale și le-a urat tuturor celor prezenți sănătate și pace. „Pace în țara noastră și în lume”, a declarat Maia Sandu în încheierea discursului.

„Cunoscând satul Selemet și pe Tatiana Badan, îmi dau seama că acest festival are un mare potențial”, a de-

clarat Alexandra Piscunov, primară de Vadul lui Isac, Cahul, care a rămas impresionată încă de la intrarea în sat. „Fiecare poartă are un prosop sau un covoraș țesut manual. Mulțimea de oameni a venit astăzi la Selemet pentru a promova cele mai frumoase datini, tradiții, obiceiuri moștenite de la bunele și străbunele care, sperăm, că vor fi transmise copiilor și nepoților noștri”.

Primarul de Colibași, Cahul, Ion Dolganiuc a venit la sărbătoarea localității cu care este înfrățit. „Colibași și Selemet sunt primele localități din Republica Moldova care au realizat o înfrățire între ele. Noi adesea ne înfrățim cu localități din alte țări, dar uităm că sunt multe experiențe pe care am putea să le preluăm chiar de la colegii noștri din Republica Moldova”. Potrivit edilului de Colibași, Festivalul iProsop devine o mândrie națională. „Prosopul țesut manual are în elementele sale unitate și cumsecădenie națională, ceea ce trebuie să ne facă mai puternici”.

În calitate de aleasă locală și filolog de specialitate, Violeta Crudu, primărița satului Cruzești, mun. Chișinău, apreciază acest tip de evenimente care reprezintă o sursă de inspirație în activitatea primarilor. „La hramul satului nostru am preluat acest

obicei pe care l-am văzut la Selemet, cel de a agăța prosoape pe la porți, ceea ce creează o adevărată atmosferă de sărbătoare. Tatiana Badan este un model de inspirație, de la care putem prelua bune practici. Mai rar întâlnești în Republica Moldova atâta dragoste pentru tradiție și folclor”.

Elena Savițchi, primară de Borogani, Leova, este prezentă la a doua ediție a Festivalului iProsop și atestă

Potrivit Valentinei Carastan, primara satului Slobozia Mare, Cahul, iProsop ne duce cu gândul la rădăcini, la tradițiile noastre. „Prin toate elementele țesute în prosop se descrie viața moldovenilor, românii sau basarabenilor, acolo sunt țesute elemente tradiționale care exprimă multe despre femeile care le țesau, despre viața, bucuriile și preocupările acestora”. Valentina Carastan a amintit că prosopul era cea mai frumoasă podoabă pe care o puneau gospodinele în Casa Mare. „Noi, cei de astăzi, alergăm după ceea ce este modern și am dat la o parte prosopul. Inițiatorii acestui eveniment, organizat la Selemet, își propun să-l readucă în casele noastre, chiar dacă ele sunt mai moderne decât a strămoșilor noștri, să-i găsim un loc de cinste pentru că el ne reprezintă. Festivalul iProsop încearcă să ne aducă înapoi, la izvoare”.

În cadrul Festivalului, cu sprijinul UN Women, au participat peste 40 de primărițe și primari, subliniind importanța inițiativelor comunitare și a implicării semnificative a femeilor în crearea unei societăți incluzive.

Această activitate este parte a proiectului „Acordarea unui sprijin extins pentru consolidarea capacităților autorităților publice locale, inclusiv a femeilor primare membre ale Rețelei femeilor din cadrul CALM” implementat în perioada 1 iulie 2021 - 30 noiembrie 2022 de către Congresul Autorităților Locale din Moldova cu suportul financiar al Entității Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor (UN Women) din Moldova și finanțat de Suedia.

Ana MORARU,
Serviciul comunicare
CALM

Situația arhitecturii vernaculare din localitățile Furceni și Butuceni, raionul Orhei

Arhitectura vernaculară din zona Orheiului Vechi posedă caracteristici distincte, care răspund necesităților culturale, economice și simbolice particulare locuitorilor. De obicei, construcțiile vernaculare sunt strâns legate activităților cotidianului, regrupând totodată împrumuturi din diverse regiuni. Ceea ce distinge arhitectura vernaculară de la Orheiul Vechi este faptul că ea este „cea care inspiră” alte zone și doar pe alocuri „se împrumută” ea însăși.

Pentru a revaloriza arhitectura vernaculară și a analiza situația construcțiilor cu caracter vernacular, specialiștii din

Rezervația Cultural-Naturală „Orheiul Vechi” au continuat să efectueze investigații de teren, în satele Furceni și Butuceni.

Scopul investigațiilor în teren a caselor cu statut de arhitectură vernaculară, realizate de echipa rezervației, este de a întocmi și evalua situația actuală a locuințelor, centralizarea și gestionarea informațiilor tehnice referitoare la acestea cu documentare fotografică. Totodată, se vor lua măsuri pentru asigurarea integralității și corectitudinii transpunerii în format digital, pe ortofotoplan a caselor tradiționale pentru a crea o evidență a acestora, prin crearea unor dosare

complete și stabilirea unui control privind starea lor ulterioară. De asemenea, informația este prelucrată prin sistemul QGIS – o aplicație pentru sistemul informațional geografic, care acceptă, editează, vizualizează și analizează datele geospațiale, ceea ce este o inovație pentru instituția noastră.

Arhitectura vernaculară din zona Orheiul Vechi nu aparține vreunui curent sau școli arhitecturale, aceasta este o expresie locală, pe alocuri brută, cu elemente eclectice populare, dar care în același timp reușește să fie originală. Echipa Rezervației Cultural-Naturale „Orheiul Vechi”

vine cu soluții pentru a stăvili procesul de declasare a arhitecturii vernaculare din zonă, prin realizarea unui concept unic de protejare a patrimoniului tradițional, documentarea și înregistrarea locuințelor cu statut de arhitectură vernaculară, cu scopul reabilitării și posibilitatea punerii în circuitul turistic al acestora (sine die).

Daniela HADÂRCĂ,
director adjunct,
Rezervația Cultural-
Naturală „Orheiul Vechi”

Ion BUDECI,
Secretar de stat,
Ministerul Culturii al
Republicii Moldova

Rectoratul, asociația sindicală, corpul profesoral-didactic și angajații Academiei de Administrare Publică exprimă sincere și profunde condoleanțe dlui Valeriu GUREU, specialist principal în Serviciul managementul calității, și dnei Oxana GUREU, metodistă la Catedra științe administrative, în legătură cu decesul prematur al fiului lor

VASILE.

Dumnezeu să-l odihnească în pace cu dreptii.

Abonarea 2022

Continuă abonarea pentru anul 2022 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC,” publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

6 luni - 84 lei; 12 luni - 168 lei.

Indice poștal: 76957

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

6 luni - 78 lei; 12 luni - 156 lei.

Indice poștal: 67919

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Sergiu VLADICA - șef Direcție

Ion AXENTI - specialist principal

Ana BARDUC - specialist principal

Marina PASTUH - inginer-programator

ADRESA NOASTRĂ:

MD 2070

mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Tiraj: 320 ex.

Bun de tipar 01.07.2022

CONTACTE:

E-mail: aap.editura@yahoo.com

Tel: 0- 22- 28-40-78

Tipografia CEP USM